

Νέα έκθεση του ΟΟΣΑ για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Έρευνα και Ανάπτυξη διεθνώς – Μεγάλη υστέρηση για την Ελλάδα

Η Ελλάδα βρίσκεται κάτω ή πολύ κάτω από τον μέσο όρο των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ, όσον αφορά όλα σχεδόν τα κριτήρια που αξιολογούν, συγκριτικά, τις επιδόσεις του εθνικού συστήματος επιστήμης και καινοτομίας της, σύμφωνα με τη νέα έκθεση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης «OECD Science, Technology and Industry Outlook 2012».

Ο Οργανισμός τονίζει ότι τρία είναι τα θέματα αιχμής στο πεδίο της έρευνας και ανάπτυξης στην Ελλάδα, τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης: να βελτιωθούν το θεσμικό πλαίσιο και οι γενικότερες συνθήκες ώστε να ενισχυθεί η καινοτομία, να αποτελέσει η καινοτομία τον πυρήνα της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και, τέλος, να μετατραπεί η επιδεινούμενη «διαρροή εγκεφάλων» σε «κυκλοφορία εγκεφάλων».

Η έκθεση αναφέρει ότι «το τωρινό ερευνητικό σύστημα της Ελλάδας είναι αδύναμο και σε μεγάλο βαθμό αποσυνδεδεμένο από την εγχώρια οικονομία». Ακόμα, επισημαίνει ότι η ανεπαρκής εμπορική αξιοποίηση στις αγορές νέων προϊόντων από καινοτόμους επιχειρηματίες, μέσα από τη συνεργασία εγχώριων πανεπιστημίων και εταιριών, πρέπει εφεξής να αποτελέσει βασική προτεραιότητα της Ελλάδας.

Ο Οργανισμός υπογραμμίζει ότι πρέπει να υπερπηδηθούν οι σοβαρές αδυναμίες στο «σύστημα καινοτομίας» της χώρας, ένας παράγοντας κρίσιμος προκειμένου να ανακτηθεί η ανταγωνιστικότητά της. Η μελέτη σημειώνει ότι οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (R & D) έχουν «κολλήσει» μόλις στο 0,60% του ελληνικού ΑΕΠ (ο παλαιότερος εθνικός στόχος για ποσοστό 1,5% του ΑΕΠ έως το 2020 θεωρείται πλέον ανέφικτος). Επιπλέον, στο σύνολο των σχετικών εγχώριων δαπανών, κυριαρχούν οι δημόσιες επενδύσεις για έρευνα και ανάπτυξη, οι οποίες όμως, παρόλα αυτά, παραμένουν πολύ χαμηλότερες από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Από την άλλη, οι αντίστοιχες δαπάνες των ελληνικών επιχειρήσεων για R & D είναι απολύτως ανεπαρκείς, όντας οι δεύτερες χαμηλότερες μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, ενώ κυριολεκτικά στον «πάτο» του ΟΟΣΑ βρίσκεται και ο αριθμός των νέων εμπορικών καινοτομικών πατεντών, είτε από ελληνικές εταιρείες είτε από ελληνικά πανεπιστήμια.

Όπως τονίζει η έκθεση, οι σχέσεις μεταξύ των πανεπιστημίων και των ελληνικών βιομηχανιών είναι ισχνές, με τελικό αποτέλεσμα να υπάρχει αφενός πολύ μικρή ζήτηση από τις εγχώριες εταιρείες για καινοτομική έρευνα και, αφετέρου, να υπάρχει εξίσου ανάλογα μικρή προσφορά καινοτομιών από τα ελληνικά πανεπιστήμια, για τα

οποία επιπροσθέτως γίνεται κριτική αναφορά σχετικά με την μέτρια ποιότητά τους. Παράλληλα, υπογραμμίζεται ότι, μέσα σε ένα τέτοιο σκηνικό, διαρρέουν διαρκώς νέα «μυαλά» στο εξωτερικό, κάτι που εντείνεται διαρκώς λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης.

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η οικονομική κρίση οδηγεί σε περαιτέρω συρρίκνωση τόσο των δημοσίων όσο και των ιδιωτικών επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα, με συνέπεια πλέον τα διαρθρωτικά κεφάλαια της ΕΕ να παραμένουν, ουσιαστικά, η σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης των όποιων εγχώριων καινοτομιών. Ο Οργανισμός υποστηρίζει πως, γι' αυτό ακριβώς το λόγο, η βασική πρόκληση είναι να απορροφηθούν πλήρως αυτοί οι κοινοτικοί πόροι και να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά.

Η διεθνής κατάσταση Η διεθνής οικονομική κρίση, που χαρακτηρίζεται μεταξύ άλλων από έλλειψη ζήτησης και δυσκολία χρηματοδότησης, έχει ως συνέπεια την μεγάλη μείωση των δαπανών των επιχειρήσεων για Έρευνα και Τεχνολογία (R & D). Η μελέτη διαπιστώνει ότι σχεδόν όλες οι χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ (με εξαίρεση μόνο τη Γαλλία και την Κορέα) εμφανίζουν πτώση στις σχετικές ιδιωτικές επενδύσεις, γεγονός που αναμένεται να έχει αρνητικές συνέπειες για την προώθηση καινοτομιών και την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η πτώση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης αντισταθμίζεται εν μέρει από την αύξηση των αντίστοιχων δημόσιων επενδυτικών δαπανών, καθώς πολλές κυβερνήσεις (όπως των ΗΠΑ, της Γερμανίας, της Σουηδίας, της Ελβετίας, του Καναδά, της Αυστραλίας κ.α.) δίνουν πρόσθετα κίνητρα και επιδοτήσεις.

Όμως, αυτό δεν ισχύει για χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Σλοβακία, η Σλοβενία κ.α., στις οποίες παρατηρείται μείωση των κρατικών δαπανών για R&D, τάση που αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

Δημιουργούνται έτσι χώρες διαφόρων «ταχυτήτων» στο εσωτερικό του ΟΟΣΑ, όσον αφορά την ενίσχυση της έρευνας και τεχνολογίας, της κατ' εξοχήν «ατμομηχανής» της οικονομικής ανάπτυξης.

Η εικόνα είναι διαφορετική ανάλογα με τον τομέα οικονομικής δραστηριότητας διεθνώς. Για παράδειγμα, παρά την κρίση, οι μεγάλες εταιρίες λογισμικού και υγείας συνεχίζουν σταθερά να αυξάνουν τις επενδύσεις R & D, ενώ στην αυτοκινητοβιομηχανία η πτώση είναι πολύ αισθητή, αρκετά μεγαλύτερη σε σχέση με την αεροναυπηγική, την πληροφορική (hardware) και τον ιατρικό εξοπλισμό.

Η έκθεση προσθέτει ότι αν και σε όλο σχεδόν τον κόσμο οι εξειδικευμένοι εργαζόμενοι (εργάτες και υπάλληλοι) έχουν πληγεί λιγότερο σε σχέση με τους ανειδίκευτους, είναι ήδη ορατή η αύξηση της μακρόχρονης ανεργίας μεταξύ των

εξειδικευμένων εργαζομένων σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Εσθονία, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Ιρλανδία, ακόμα και οι ΗΠΑ.

Ο ΟΟΣΑ υπογραμμίζει ότι σε τομείς γοργά εξελισσόμενους, όπως η βιοτεχνολογία, η πληροφορική και η αεροναυτική, η παραμονή ενός εργαζόμενου για καιρό εκτός εργασίας ουσιαστικά εξασθενεί περαιτέρω τη θέση του, καθώς χάνει επαφή με τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ενώ παράλληλα το ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας υποβαθμίζεται συνολικά - κάτι που αποτελεί πρόκληση προς αντιμετώπιση για την Ελλάδα.

Παύλος Δρακόπουλος

News Room «Κέρδος» με πληροφόρηση από το ΑΠΕ - ΑΜΠ